

Politieke Markt

Zitting van 21 september 2021
Programma - Duurzaamheid

Grondstoffenplan 2021-2025: Samen maken we van ons afval weer grondstof

Auteur

Mirjam Iest van der

Overlegd met

Sjoerd Hamstra, Inge Meindertsma, René Wouterson, ROVA en diverse collega's

Portefeuillehouder

T. Bijl

Andere betrokken portefeuillehouders

M. Scheringa

Samenvatting

Het grondstoffenplan gaat verder dan alleen huishoudelijk afval. In het 'oude' afvalbeleidsplan uit 2010 heeft de nadruk gelegen op (het inrichten van) omgekeerd inzamelen. De afgelopen jaren zijn we met elkaar goed geworden in het omgekeerd inzamelen. Nu is het tijd voor de puntjes op de zogenaamde i.

Het grondstoffenplan is onlosmakelijk verbonden met het begrip circulaire economie. Bij een circulaire economie is er geen begin en eind. Grondstoffen houden hun waarde. Bij omgekeerd inzamelen is de eerste stap al gezet: grondstoffen halen we (gratis) thuis op, restafval moeten inwoners zelf wegbrengen en betalen.

Het grondstoffenplan begint met een korte terugblik op de afgelopen jaren, de resultaten die we behalen en de ambities van het rijk. We hebben 10 stappen geformuleerd om te werken aan een afvalarm Steenwijkerland. Per stap hebben we beschreven wat deze inhoudt, wat we gaan doen en wat het kost. We eindigen met een overzicht van alle activiteiten en kosten.

Beschrijving

Inleiding

In het bestuursprogramma Duurzaamheid is circulaire economie één van de drie onderwerpen (naast klimaatadaptatie en energietransitie). Dit grondstoffenplan geeft handen en voeten aan de ambities benoemd in het bestuursprogramma op het gebied van grondstoffen en afval.

TROTS!

We kunnen het niet vaak genoeg zeggen: onze inwoners zijn goed bezig. Onze inwoners zijn tevreden over onze afvalinzameling en de resultaten zijn er ook naar: we hebben de landelijke doelstelling m.b.t. afval scheiden als een van de weinige gemeenten ruimschoots gehaald.

We mogen ontzettend trots zijn op wat we al hebben bereikt. Nu staan we voor een nieuwe uitdaging: 90% van ons afval wordt in 2025 gescheiden en per inwoner hebben we nog maar 30 kilo restafval. En zoals bij veel meer zaken: de laatste loodjes wegen het zwaarst.

Aan ons de uitdaging om de komende jaren nog beter te gaan scheiden zodat we bij de top van Nederland blijven én de doelstellingen van 2025 in zicht komen. We verwachten dat we met de maatregelen en stappen benoemd in dit grondstoffenplan de doelstelling van 2025 halen.

In oktober 2019 hebben wij uw raad geïnformeerd over ons voornemen om een grondstoffenplan op te stellen. En in de Informatienota Grondstoffenmonitor 2020 (juni 2021) hebben we het plan nogmaals aangekondigd en op 14 september heeft de werkvergadering over het grondstoffenplan plaatsgevonden.

Voorstel

Samen met inwoners, ondernemers, scholen, sportverenigingen, evenementenorganisatoren en vele anderen kunnen we toe werken naar een afvalarm Steenwijkerland. We hebben tien stappen geformuleerd die ons helpen.

1. Communicatie over grondstoffen bereikt iedereen

We gaan meer en op verschillende manier communiceren over het belang om grondstoffen en afval te scheiden.

2. We gaan meer grondstoffen inzamelen

De komende jaren gaan we focussen op twee facetten. We moeten aan de slag met de kwaliteit van de grondstoffen en we gaan voor meer grondstoffen uit ons restafval.

3. Elk jaar hebben we minder restafval

Communicatie over 'wat hoort waar' is ook een zeer belangrijk onderdeel van deze stap. Maar naast communicatie zijn er ook enkele fysieke maatregelen die hierbij kunnen ondersteunen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het plaatsen van overloopcontainers van pmd in een aantal kernen.

4. We zorgen voor elkaar

Vaak hebben inwoners met een chronische ziekte of medische beperking meer afval dan een gemiddeld huishouden. Dit afval is 'onvermijdbaar medisch afval'. Inwoners met medisch afval betalen meer, terwijl het al vervelend genoeg is dat de medische middelen (bijvoorbeeld incontinentiemateriaal of stomazakken) nodig zijn. Om deze inwoners tegemoet te komen willen we hen een regeling aanbieden. Inwoners ontvangen een vergoeding om ze tegemoet te komen in de extra kosten waarmee zij te maken hebben.

5. Sportverenigingen en scholen kunnen gratis hun grondstoffen kwijt

Het college heeft de bevoegdheid om bij uitzondering grondstoffen van basisscholen of sportverenigingen tijdens de huishoudelijke inzameling mee te nemen. Dit gaan we vastleggen en als mogelijkheid aanbieden aan basisscholen en sportverenigingen.

6. Grondstoffen buitenshuis proberen we te verminderen en te verenigen

Aan de hand van tips, trucs en goede voorbeelden van anderen gaan we, samen met bijvoorbeeld ondernemersverenigingen, geïnteresseerde ondernemers hierover bijpraten en op gang helpen zodat ze zelf aan de slag kunnen met het verminderen van afval en het inrichten van een circulaire bedrijfsvoering.

7. Grondstoffen in onze openbare ruimte benutten we optimaal

Om een circulaire organisatie te zijn moeten we ook aan de slag in onze openbare ruimte. De ambitie om de openbare ruimte circulair in te richten, te beheren en te onderhouden vraagt om een andere manier van werken. Ook willen we aan de slag met Stichting Duurzaam Steenwijkerland en plaatselijke belangen en wijkorganisaties om gezamenlijk zwerfafval aan te pakken.

8. Een circulair ambachtscentrum is de plek voor hergebruik en upcycling

Het circulair ambachtscentrum in Steenwijkerland is een samenwerkingsverband van kringloop,

gemeente, scholen, bedrijven en inwoners waarin we streven naar hoogwaardig product en materieel hergebruik (co-creatie) binnen een sociale samenhang.

9. Evenementen zijn duurzaam en in de toekomst circulair

Samen met evenementenorganisatoren gaan we de verschillende onderdelen van een evenement opnieuw uitwerken en streven we naar een duurzame en circulaire vorm.

10. Elke dag zoeken we naar nog meer mogelijkheden om de duurzame en circulaire economie in Steenwijkerland een boost te geven

We gaan op zoek naar goede ideeën en staan open voor initiatieven van inwoners en ondernemers op het gebied van grondstoffen en circulaire economie. En alles wat de al doen: *daar zijn we trots op en gaan we laten zien*. Want bescheidenheid is niet meer van deze tijd. We staan samen voor de uitdaging voor circulair Nederland in 2050 en kunnen daarbij alle hulp gebruiken.

In het grondstoffenplan worden de 10 stappen richting een afvalarm en circulaire economie in Steenwijkerland toegelicht. Wij stellen uw raad voor om het grondstoffenplan vast te stellen zodat wij samen met inwoners, ondernemers, scholen, sportverenigingen, evenementenorganisatoren en vele anderen aan de slag kunnen.

Argumenten

Samen maken we van ons afval weer grondstof

Het is aan ons als gemeente om in Steenwijkerland de circulaire economie op de kaart te krijgen. Met dit grondstoffenplan zetten we als gemeente een stap in de goede richting. We gaan namelijk groene reststromen verwaarden, meer grondstoffen inzamelen, meer spullen hergebruiken en samen met onze ondernemers en inwoners aan de slag om de circulaire economie een boost te geven.

Meer grondstoffen inzamelen en minder meerkosten door minder restafval

We staan voor een nieuwe uitdaging: 90% van ons afval wordt in 2025 gescheiden. Deze ambitie is beschreven in het landelijk programma 'Van Afval Naar Grondstof'.

Uit sorteerproeven van een aantal van onze ondergrondse restafval containers blijkt dat er nog een behoorlijk aantal kilo's pmd, gft, papier, glas, textiel en apparaten in zitten. Als we deze mooie grondstoffen als grondstof kunnen inzamelen is de 90% afval scheiden haalbaar.

De kwaliteit van de grondstoffen is belangrijk omdat 'schone' grondstoffen in een circulaire economie geld opleveren. Met schoon bedoelen we dat er bijvoorbeeld alleen gft in de gft-container zit en geen vervuiling van ander afval of grondstoffen in die container. Vervuilde grondstoffen zorgen voor afkeur en leiden tot extra kosten omdat de grondstof moet worden verbrand.

Door deze steeds verder stijgende heffingen wordt het steeds belangrijker om de hoeveelheid restafval verder te reduceren. Hoe minder restafval en hoe schoner de grondstoffen, des te lager de kostenstijging.

Zwerfafval pakken we samen aan

Naast de focus op grondstoffen gaan we de komende periode aan de slag met zwerfafval (onderdeel van stap 7). Meer en meer inwoners willen hun steentje bijdragen aan een schone buurt. In het Inwonerspanel over een schone buurt (mei 2021) hebben ruim 200 inwoners aan te geven meer betrokken te worden bij het opruimen van zwerfafval door bijvoorbeeld gezamenlijke acties of door opruimgroepen in de buurt. Samen met enthousiaste opruimers, het zwerfafvalteam van IK-BEGIN en plaatselijke belangen en wijkorganisaties maken we een plan van doorpakken voor een opgeruimd Steenwijkerland.

Kanttekeningen en risico's

Beter scheiden leidt niet automatisch tot lagere kosten

Markten voor grondstoffen vertonen een grillig en onvoorspelbaar karakter en marktprijzen stijgen, terwijl ook de opbrengsten onder druk staan. Tegelijkertijd leidt vervuiling van de ingezamelde grondstoffen tot extra kosten. De komende jaren zullen de kosten voor de afvalinzameling stijgen door hogere verwerkingskosten voor de verwerking van restafval en mogelijk van gft-afval. Ook kunnen de kosten stijgen door dalende vergoedingen voor grondstofstromen als oudpapier, glas en textiel en pmd. En zoals al eerder genoemd: bij goede afvalscheidingsresultaten zal de absolute kostenstijging significant lager zijn.

Oudpapier en karton

De (brede) discussie over de toekomst van oudpapier en karton in Steenwijkerland wordt gevoerd op een separaat moment komend najaar. In de informatienota van 25 mei jl. is uw raad hierover geïnformeerd.

Duurzaamheid en social return

Duurzaamheid: Het grondstoffenplan is onlosmakelijk verbonden met het begrip duurzaamheid en circulaire economie. Bij een circulaire economie is er geen begin en eind: elk product en elke grondstof kan worden hergebruikt óf wordt teruggegeven aan de natuur. Grondstoffen houden hun waarde. Alle grondstoffen die niet verbrand worden en dus hun waarde behouden, dragen bij aan een circulaire economie. De circulaire economie daagt ons namelijk uit om verder te kijken om een verandering in denken en doen in gang te zetten.

Social return: het Circulair Ambachtscentrum Steenwijkerland is een sociaal-maatschappelijke organisatie. Het biedt mensen de kans hun vaardigheden en talent te ontwikkelen en biedt mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een veilige werkplek.

Financiële toelichting

In het grondstoffenplan worden verschillende acties beschreven. Hieronder stellen we voor op de financiële gevolgen van deze acties op verschillende manieren te dekken.

1. Investeringsen

Aan een aantal acties zijn investeringen en/of extra jaarlijkse kosten verbonden. Dit betreft de volgende acties:

- Eenmalige kosten voor laagfrequent inzamelen in buitengebied € 15.000;
- Eenmalige kosten voor de aanleg van overloopcontainers PMD € 15.000.

Deze kosten van in totaal € 30.000 kunnen worden gedekt uit de egalisatievoorziening reiniging. Bij de vaststelling van de tarieven zullen we uw raad voorstellen om deze onttrekking uit de voorziening te verwerken.

2. Structurele lasten

Daarnaast zijn er acties die leiden tot structurele lasten voor afval. We stellen voor om deze meerkosten van € 33.150 te verwerken in de Programmabegroting 2022-2025:

- Communicatie grondstoffenplan € 15.000;
- Jaarlijkse lasten laagfrequent inzameling in buitengebied van € 10.000, staan ook besparingen tegenover van € 10.000, per saldo budgettair neutraal;
- Jaarlijkse lasten investering in overloopcontainers PMD € 10.000;
- Instellen van een tegemoetkoming in de kosten voor medisch afval € 6.750;
- Beschikbaar stellen van een gratis extra PMD container medische verpakkingen € 1.400.

3. Nieuw budget

Tenslotte wordt voorgesteld om de kosten voor grondstoffeninzameling bij scholen en sportverenigingen van € 7.500 en de eventuele meerkosten voor de aanpak van zwerfafval te betrekken bij de opstelling van de Perspectiefnota 2022-2025.

Omdat we kiezen om in overleg met de betreffende kernen en wijken de verschillende ondergrondse containers ter plaatsen, kunnen we op dit moment niet aangeven wanneer de voorzieningen gerealiseerd worden. Na uw besluit nemen wij contact op met de betreffende plaatselijke belangen en wijkorganisaties om hierover afspraken te maken.

Participatie en communicatie

Bij een heel aantal stappen werken we samen met andere partijen. De verschillende partijen zijn in het grondstoffenplan benoemd.

De komende periode gaan we de communicatie over de inzameling van grondstoffen intensiveren. Dit doen we op verschillende manieren, op verschillende momenten. Want dé inwoner bestaat niet: niet iedere inwoner van Steenwijkerland is hetzelfde als het gaat om duurzaamheid en het scheiden van afval.

Corona

In de prioritering/volgorde van projecten kan rekening gehouden worden met de maatregelen rondom corona.

Uitvoering en planning

In het plan is een planning opgenomen. De planning van een aantal stappen vindt plaats in overleg met betrokkenen.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Beslispunt 1

De gemeenteraad besluit in te stemmen met het grondstoffenplan 2021-2025.